

«Το βιβλίο θα ζήσει χάρη στα παιδιά»

Η βραβευμένη συγγραφέας και εικονογράφος παιδικών βιβλίων Σοφία Ζαραμπούκα μιλάει εφ' όλης της ύλης στην «Κ»

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΩ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Η πρώτη φορά που συνάντησα τις εικόνες της Σοφίας Ζαραμπούκα ήταν στα βιβλία της ελληνικής μυθολογίας. Ήταν μεγάλες ζωγραφιές, γενναιοδώρα απλωμένες σε ολόκληρη τη σελίδα, με τα χρώματα να ξεχειλίζουν και μικρές λεπτομέρειες στο φόντο που αποκαλύπτονταν με κάθε νέο ξεφύλλισμα. Οι ιστορίες που φανταζόμουν μόνη μου με αφορμή την εικονογράφηση, σίγουρα δεν ήταν καλύτερες από αυτές της μυθολογίας, αλλά μπορούσα να τις ανανεώνω κάθε φορά που άνοιγα το βιβλίο.

Πολλά χρόνια αργότερα, συναντώ την καλλιτέχνη που έφερε νέο αέρα στο παιδικό εικονογραφημένο βιβλίο με αφορμή την πρόσφατη αναγόρευσή της σε επίτιμη διδάκτορα στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του ΑΠΘ. Η Σοφία Ζαραμπούκα γράφει και εικονογραφεί βιβλία για παιδιά εδώ και 45 χρόνια. «Κάποτε μετρούσα τα βιβλία μου με τα χρόνια μου. Τώρα πια με έχουν ξεπεράσει», λέει και υπολογίζει πρόχειρα ότι έχει εκδώσει πολύ περισσότερους από 80 τίτλους. Εξακολουθεί και δουλεύει πολλές ώρες την ημέρα στο εργαστήρι της. Είναι 82 ετών αλλά αν δεν το πει, είναι αδύνατον να το φανταστείς. Το σπίτι της, η εμφάνισή της, η φωνή της όταν μιλάει είναι γεμάτα ζωντάνια. Έτσι ήταν από παιδί;

«Ήμουν ένα παιδί με πολλές μαθησιακές δυσκολίες. Επειδή έχω δυσλεξία, πολύ νωρίς κατάλαβα ότι η ευκαιρία μου στο σχέδιο ήταν η σωτηρία μου. Στις εισαγωγικές εξετάσεις του Γυμνασίου στο μάθημα της έκθεσης είχα παγώσει, τρομαγμένη από την ακραία ανορθογραφία μου. Τη στιγμή που ακούστηκε η φράση "Παραδώστε τις κόλλες σας" χάρισα τη σελίδα μου σε 6 μικρά κουτάκια και ζω-

«Ήμουν ένα παιδί με πολλές μαθησιακές δυσκολίες. Επειδή έχω δυσλεξία, πολύ νωρίς κατάλαβα ότι η ευκαιρία μου στο σχέδιο ήταν η σωτηρία μου», λέει στην «Κ» η Σοφία Ζαραμπούκα, που πρόσφατα αναγορεύθηκε επίτιμη διδάκτορα στο Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του ΑΠΘ.

γράφισα κάτι σχετικά με το θέμα της έκθεσης. Ήμουν τυχερή γιατί είχα φωτισμένους δασκάλους, και με δέχτηκαν όπως ήμουν. Στα χρόνια του σχολείου πολλές φορές για να μαθαίνω την ιστορία, την εικονογραφούσα με μικρά σκιστόκια πλάι στο κείμενο».

Εντέλει σπούδασε ζωγραφική και θέατρο στην Ελλάδα. Οι δασκαλοί που την επηρέασαν είναι η καθηγήτριά της Ελλη Γιωτοπούλου, ιστορικός και πανεπιστημιακός που πρωτοστάτησε στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στις αρχές της δεκαετίας του 1960, ο Γιάννης Τσαρούχης, ο χαράκτης Τάσος και ο Κάρλος Κουν. Με υποτροφία από τον Κωνσταντίνο Δοξιάδη στο αρχιτεκτονικό γραφείο του οποίου εργάστηκε πολύ νέα, έφυγε στις ΗΠΑ για σπουδές στις γραφικές τέχνες και στην

εικονογράφηση. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα εργάστηκε ως υπεύθυνη παραγωγής των εκδόσεων «Λυκαβηττός» του Γραφείου Δοξιάδη. Δίδαξε αισθητική του εντύπου στο Αθηναϊκό Τεχνολογικό Ινστιτούτο και σχεδίασε σκηνικά και κοστούμια για το θέατρο Τέχνες.

Η λέξη δικτατορία

«Όσο δούλευα σε διάφορες δουλειές, το σχέδιο και η εικόνα ήταν μέσα μου. Και πάντοτε με κέρδιζαν», θυμάται. «Τότε δεν είχαμε πολλά εικονογραφημένα βιβλία για παιδιά στην Ελλάδα, κι εγώ τα έφτιαχνα για το μεράκι μου. Το πρώτο μου βιβλίο γράφτηκε για να εξηγήσω στα παιδιά τη λέξη "Δικτατορία". Ήταν εκείνη η φοβερή εποχή που όλοι κάνανε ό,τι μπορούσαμε για να αντιδράσουμε. Δεν φαντάστικα

ότι θα μπορούσα να εκδοθεί, και το έβαλα στο συρτάρι μου. Ακολούθησε το "Βρωμοχώρι", κι αυτό από φούρκα για τα χωριά μας που άδειαζαν και τη φύση που καταστρεφόταν. Πήρε κι αυτό τη θέση του στο συρτάρι. Μέχρι που τα είδε η Ζωρζ Σαρρή. Με πήγε στη Ναβά Καλλιανέση, και ξαφνικά βρέθηκα στη βιτρίνα».

Ήταν το 1975. Ακολούθησε η σειρά της μυθολογίας, η «Οδύσσεια», η «Ιλιάδα», ο Αριστοφάνης για παιδιά, ιστορίες για ζωγράφους και μουσεία, και πολλά άλλα. Τα βιβλία της έχουν εκδοθεί επίσης στο εξωτερικό, πρωτότυπα έργα της εκτέθηκαν σε ατομικές και ομαδικές εκθέσεις, έχει βραβευτεί στην Εκθεση Βιβλίου της Λειψίας και από την Ακαδημία Αθηνών για το σύνολο του έργου της. Τιμήθηκε με το Βραβείο Παιδικής Λογοτε-

χνίας της Ακαδημίας Αθηνών για το 2021 για το βιβλίο «Επανάσταση 1821» (εκδ. Πατάκη).

«Το ερέθισμα δίνεται από το κείμενο», εξηγεί όταν τη ρωτώ πώς δουλεύει για τα βιβλία της, τα οποία τις περισσότερες φορές εικονογραφεί και γράφει. «Στη συνέχεια η εικόνα τροφοδοτεί τη φαντασία, και δίνει σε αυτόν που διαβάζει το κίνητρο του διαλόγου. Είναι μια παράλληλη αφήγηση με εκείνη του κειμένου. Ακουγοντας ένα παιδί να περιδιαβάζει μεγαλόφωνα και σουρεαλιστικά πάνω σε μια εικόνα που έχω ζωγραφίσει, ζηλεύω που δεν τα έχω σκεφτεί όλα αυτά».

Τα τελευταία επτά χρόνια η κ. Ζαραμπούκα έχει αφήσει στην άκρη τα μολύβια, τα πινέλα της και τα χρώματα. Δουλεύει αποκλειστικά ηλεκτρονικά κι όπως έχει πει η ίδια, επιτέλους θριαμβεύει νικώντας την ανορθογραφία της με τον αυτόματο διορθωτή. Η τεχνολογία την έχει συνειπάρει, διόλου δεν την ανταγωνίζεται. «Μπιανούμε σε καινούργια εποχή», λέει. «Θα βρούμε σιγά σιγά τις ισορροπίες μας». Εκείνη που βιοπορίστηκε και δημιουργσε καλλιτεχνικά με την εικονογράφηση και τη συγγραφή, πιστεύει ότι το παιδικό βιβλίο κινδυνεύει στην ψηφιακή εποχή μας;

«Αντιθέτως νομίζω ότι το βιβλίο θα ζήσει χάρη στα παιδιά. Οι εικόνες που τους είναι οικείες μπορούν να τα παρασύρουν να διαβάσουν το κείμενο, και μετά θα γλυκαθούν. Αν μπορεί η αισθητικότητα της ανάνηψης να μεταφερθεί από τον γονιό στο παιδί, εκείνο θα θυμάται πάντα τη φωνή του όταν του διάβαζε, τη ζεστασιά του χεριού, το τρυφερό άγγιγμα. Αυτή η ανάγκη δεν θα λείψει, όποιο κι αν είναι το μέλλον του βιβλίου. Όπως η γάτα μου θέλει το βράδυ να κουκουλιώσει και να με ακουμπάει, έτσι θα θέλει και το παιδί».

Η Σοφία Ζαραμπούκα γράφει και εικονογραφεί βιβλία για παιδιά εδώ και 45 χρόνια. «Κάποτε μετρούσα τα βιβλία μου με τα χρόνια μου. Τώρα πια με έχουν ξεπεράσει».

